

Vergaderjaar 1992–1993

22 642

Wijziging van de Rampenwet inzake informatieverstopping en afstemming van rampen- en rampbestrijdingsplannen

Nr. 6

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 21 januari 1993

Met tevredenheid stel ik vast dat alle fracties de hoofdlijnen van het wetsvoorstel onderschrijven. De beantwoording van de vragen heb ik zoveel mogelijk in de volgorde van onderwerpen die in de memorie van toelichting is gehanteerd gedaan.

De leden van de fracties van de PvdA, D66 en SGP vroegen naar de inhoud van het juridisch meningsverschil met de Europese Commissie over de interpretatie van artikel 8, eerste lid, van richtlijn 82/501/EEG. De leden van de GPV-fractie vroegen om een verduidelijking van de relatie tussen dit meningsverschil en de in het wetsvoorstel opgenomen bepalingen over de informatieverstopping.

Dit geschil betrof de omzetting in Nederlands recht van artikel 8, eerste lid, zoals dat luidde voordat het bij wijzigingsrichtlijn werd gewijzigd en aangescherpt. Deze bepaling bevat de verplichting tot het op passende wijze informeren van de betrokken personen over de veiligheidsmaatregelen en de wijze waarop zij zich bij een calamiteit dienen te gedragen. Het meningsverschil over de interpretatie betrof de informatieverstopping over hoe te handelen bij een calamiteit of dreigende calamiteit. De Nederlandse regering stelde zich aanvankelijk op het standpunt dat het zwaartepunt van de op de rampenbestrijding gerichte voorlichting ligt bij de voorlichting ten tijde van een ramp of dreigende ramp. Het rampenplan en het rampbestrijdingsplan voorzien in deze voorlichting tijdens (dreigende) rampsituaties. Hieruit en uit de zorgplicht van burgemeester en wethouders ten aanzien van de voorbereiding van de rampenbestrijding ingevolge artikel 2 van de Rampenwet vloeit voort dat er tevens passende voorbereidingen worden getroffen om de plannen en daarmee ook de voorlichting zo goed mogelijk uit te voeren. Dit betekent dus ook dat de bevolking van te voren wordt ingelicht over de te volgen gedragslijn. Derhalve was, zo meende de regering, het eerste lid van artikel 8 voldoende geïmplementeerd. Dit te meer daar ook reeds uit hoofde van de Hinderwet en de Wet algemene bepalingen milieu-beheer aan omwonenden en belanghebbenden informatie moet worden verschaft. De Europese Commissie heeft deze zienswijze niet gedeeld. Zij wees er op dat een wetsbepaling die uitdrukkelijk voorschrijft dat de bevolking vooraf wordt geïnformeerd over de te volgen gedragslijn,

ontbreekt. Om deze reden heeft Nederland volgens de Commissie niet aan zijn verplichting tot implementatie van de richtlijn voldaan.

De leden van de D66-fractie vroegen bovendien naar de reden waarom het meningsverschil zich zo lang heeft voortgeslept.

Ik moet hierop antwoorden dat het een gegeven is dat procedures die worden ingesteld wegens vermeende verdragsschending door een Lid-Staat van lange duur plegen te zijn. Zeker indien het geschil aan het Hof van Justitie wordt voorgelegd. Overigens merk ik op dat met het opstellen van het wetsvoorstel reeds in de periode dat de procedure nog liep, is begonnen, zulks naar aanleiding van de wijziging van artikel 8 van richtlijn 82/501/EEG, de inwerkingtreding van twee andere richtlijnen en het advies van de Commissie Voorlichting bij Grootschalige Incidenten en Rampen (VORAMP).

Door het langslappende juridische geschil was lange tijd onzeker of een formele wijziging van de Rampenwet noodzakelijk was om de post-Sevesorichtlijn te implementeren. Toen een eerste concept-wetsvoorstel met een daarop te baseren conceptuitvoeringsmaatregel vrijwel gereed waren bleek dat ter zake van hetzelfde onderwerp ook twee andere richtlijnen implementatie behoeften. Doordat deze drie betreffende richtlijnen, zoals ik in de memorie van toelichting reeds opmerkte, niet geheel met elkaar sporen, vereiste het in één wetsvoorstel onderbrengen van deze richtlijnen een grondige herziening van het eerste concept-wetsvoorstel alsmede van de daarop te baseren conceptuitvoeringsmaatregel. Om niet binnen afzienbare termijn geconfronteerd te worden met nieuwe EG-regelgeving ter zake achtte ik het voorts gewenst niet alleen te voorzien in regelgeving ter implementatie van de drie in de richtlijnen genoemde ramptypen. Het onderhavige wetsvoorstel biedt dan ook een basis voor regelgeving inzake informatieverschaffing en afstemming van plannen voor alle ramptypen.

De leden van de D66-fractie vroegen op welke punten er sprake is van verdergaande regelgeving in het wetsvoorstel dan waartoe de richtlijnen verplichten. Een onderwerp dat het wetsvoorstel wel regelt en de post-Sevesorichtlijn niet, is het verschaffen van informatie ten tijde van een ramp aan betrokkenen en aan buurlanden. De richtlijnen bestrijken drie mogelijke ramptypen: een ramp met een post-Seveso inrichting, een ramp met stralingsgevaar en een ramp met genetisch gemodificeerde micro-organismen. Het wetsvoorstel kent deze beperking niet en ziet *derhalve op alle ramptypen. Hiermee is tevens een antwoord gegeven op de vraag van de leden van de PvdA-fractie of het niet opportuun is een aantal bedrijven dat weliswaar niet formeel onder de post-Seveso-richtlijn valt, tóch in deze zin te beschouwen.* De voorgenomen algemene maatregel van bestuur bevat zowel algemene als specifieke voorwaarden. Er is getracht zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de voorwaarden die de richtlijnen stellen. De drie richtlijnen dekken echter niet alle dezelfde onderwerpen af. Zo bevatten richtlijn 82/501/EEG en richtlijn 90/219/EEG geen nadere regeling van informatieverschaffing aan de bevolking ten tijde van een ramp. Richtlijn 82/501/EEG voorziet voorts niet in expliciete bepalingen omtrent informatieverschaffing aan bij de rampenbestrijding betrokken personen, hetgeen de beide andere richtlijnen wel doen. Teneinde een zekere uniformiteit in de voorwaarden te bewerkstelligen zal een aantal voorwaarden algemene gelding hebben voor alle ramptypen. Daarbij is in aanmerking genomen dat een aantal voorwaarden van essentieel belang worden geacht voor de informatieverschaffing ten aanzien van alle ramptypen. Deze algemene voorwaarden zijn op één na alle ontleend aan de richtlijnen en betreffen *de informatieverschaffing vooraf en ten tijde van een ramp aan de bevolking alsmede aan bij de rampenbestrijding betrokken personen en de frequentie waarmee informatie moet worden verschaft.* De enige

algemeen geldende voorwaarde die niet aan de richtlijnen is ontleend, maar wel in lijn is met de geest van de richtlijnen, betreft de verplichting voor gemeenten om hun informatieverschaffing over één en dezelfde potentiële ramp, waarvan de plaats, de aard en de gevolgen voorzienbaar zijn, op elkaar af te stemmen.

De keuze voor implementatie van de informatieverplichtingen uit de post-Sevesorichtlijn in de Rampenwet, zo kan ik de leden van de GPV-fractie meedelen, berust op de volgende argumenten. De informatieverplichtingen uit de post-Sevesorichtlijn staan niet op zichzelf. Zoals reeds uit de memorie van toelichting bij dit wetsvoorstel blijkt, bevatten ook de zgn. Tsjernobyrichtlijn (89/618/Euratom) en de richtlijn inzake het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen (90/219/EEG) bepaalde, deels identieke informatieverplichtingen. In de memorie van toelichting is ook de verwachting uitgesproken dat de Raad van de Europese Gemeenschappen telkens als hij ter bescherming van mens en milieu nadere veiligheidsmaatregelen wil treffen, tevens de informatieverschaffing aan de bevolking, hulpverleners en andere betrokken Lid-Staten zal willen waarborgen en wel volgens dezelfde principes als die welke aan de drie eerdergenoemde richtlijnen ten grondslag liggen. Tegen de achtergrond daarvan lijkt het niet zinvol om voor de informatieverplichtingen uit de post-Sevesorichtlijn of een van de andere bestaande of nog komende richtlijnen een aparte, daarop toegesneden wettelijke regeling te maken. Het ligt meer voor de hand het gemeenschappelijke kader van deze informatieverplichtingen in een algemene wettelijke regeling op te nemen en bijzonderheden uit te werken in een algemene maatregel van bestuur. Uit een oogpunt van wetgevingseconomie lijkt het bovendien wenselijk om, indien dat mogelijk is, voor dat gemeenschappelijke kader een bestaande wettelijke regeling te nemen. Ik meen dat met de Rampenwet zo'n regeling voor handen is. Ik erken dat er twijfel kan bestaan of de zware ongevallen waarop de post-Sevesorichtlijn betrekking heeft, alle ook onder de definitie van ramp in artikel 1 van de Rampenwet vallen. Omdat aan de andere kant ook moeilijk met absolute zekerheid kan worden beweerd dat bepaalde zware ongevallen volstrekt buiten die definitie zullen vallen, meen ik dat er voldoende grond is voor de opvatting dat de reikwijdte van het begrip ramp in artikel 1 na deze wetswijziging mede wordt bepaald door de reikwijdte van het begrip «zwaar ongeval» uit de post-Sevesorichtlijn. Overigens wordt thans bezien of het wenselijk is de werking van de Rampenwet uit te breiden tot zware ongevallen. In dat kader zal de definitie van het begrip «ramp» ook in het perspectief van de Europese richtlijnen worden geplaatst.

De leden van de GPV-fractie vroegen of het niet ook los van de post-Sevesorichtlijn nodig was geweest de Rampenwet aan te vullen op het punt van informatieverschaffing en of de aanvulling dan wezenlijk anders zou zijn geweest dan nu wordt voorgesteld.

Het is voor mij nog maar de vraag of op het punt van informatieverschaffing de Rampenwet sowieso aanvulling behoefde. De bestaande artikelen van de Rampenwet verschaffen op zich voldoende basis voor een voorlichtingsverplichting. Naar mijn mening had heel wel op basis van een nieuw voorlichtingsbeleid, zoals geformuleerd in het regeringsstandpunt op het advies van de Commissie voorlichting bij grootschalige rampen en incidenten (Kamerstukken II, 1989/90, 21 516, nr. 1), adequate invulling aan de voorlichting van de bevolking kunnen worden gegeven. En wel zonder aanvullingen ter zake op de Rampenwet.

Door de leden van de SGP-fractie is de vraag gesteld waarom de wijziging van de Kernenergiewet niet tegelijk met de onderhavige wijziging van de Rampenwet is meegenomen. Op zich was het denkbaar geweest om beide wijzigingsvoorstellen in één wetsvoorstel op te

nemen. Toch is hiervoor niet gekozen om de volgende redenen:

- De wijziging van de Rampenwet is primair gericht op voorlichting.
 - Bij de wijziging van de Kernenergiewet is voorlichting slechts een deelaspect van het geheel van wijzigingsvoorstellen. Deze zien op het totaal van de (voorbereiding op) rampenbestrijding.
 - Er zijn verschillende eerstverantwoordelijke ministers betrokken.
- De Raad van State heeft op 18 december 1992 advies uitgebracht over het wetsvoorstel tot wijziging van de Kernenergiewet.

De leden van de fractie van de VVD vroegen hoe het gat in de informatievoorziening wordt gedicht dat ontstaat als gevolg van de bepaling dat gegevens waarvan de geheimhouding door het belang van de veiligheid van de staat is geboden, van de verplichting tot het verstrekken van gegevens zijn uitgezonderd. Het antwoord op deze vraag kan kort zijn: dit «gat» wordt niet gedicht. Bij de afweging tussen het belang van de informatievoorziening aan de bevolking en het belang van de veiligheid van de staat heeft – zo moge uit artikel 2c, derde lid, en artikel 11b, vierde lid, blijken – het laatste belang het zwaarst gewogen. Zou worden gepoogd het «gat in de informatievoorziening» te dichten, dan zouden aan het gemeentebestuur toch gegevens moeten worden verstrekt waarvan de geheimhouding door het belang van de veiligheid van de staat is geboden, en zou dat belang derhalve toch worden geschonden. Ik meen hiermee tevens op de vraag van de leden van de PvdA-fractie over dit onderwerp te zijn ingegaan.

Daartoe uitgenodigd door leden van de VVD-fractie ga ik nader in op de onderzoeksresultaten van het onderzoek inzake risicocommunicatie van 1989. Naast de bevinding dat omwonenden de gemeente zien als eerstverantwoordelijke instantie, heeft het onderzoek onder meer de volgende elementen aangedragen ten behoeve van de beleidsvorming en -uitvoering:

- Een klimaat van onderling vertrouwen scheppen tussen bedrijf, overheid en bevolking is essentieel.
- Vanaf het begin moeten de materiedeskundigen bij de voorbereiding van een campagne worden betrokken.
- De voorlichting kan het best gefaseerd geschieden. Dat wil zeggen dat het gemeentebestuur de bevolking separaat de primaire informatie toestuurt. Indien gewenst kan de burger vervolgens nadere informatie krijgen. Er is door de bevolking overigens slechts zeer weinig gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.
- De voorlichtingscampagne leidde niet tot merkbare onrust bij de bevolking.
- De campagne heeft geen negatieve effecten gesorteerd noch voor het bedrijf noch voor de overheid.
- Overige praktische tips voor uitvoerders.

Bovengemeld onderzoek heeft voorts geleid tot het opstellen van een leidraad inzake risicovoorlichting aan omwonenden. De leden van de GPV-fractie vroegen zich af hoe deze leidraad zich verhoudt tot het wetsvoorstel. De leidraad is als Handboek voor de voorlichting over industriële risico's aan omwonenden, door de Ministeries van Binnenlandse Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gezamenlijk aan de gemeenten met een post-Seveso bedrijf binnen hun grenzen toegestuurd. Het Handboek is bedoeld als praktische ondersteuning voor voorlichters. Dit Handboek was een tijdelijke publicatie en is inmiddels geïntegreerd in het handboek «Voorlichting bij rampen» dat in het kader van het project Voorlichting bij Rampen is gerealiseerd en aan alle gemeenten ter beschikking is gesteld.

Naar aanleiding van een vraag van de VVD-fractie kan ik u mede delen dat het project Voorlichting bij Rampen voorspoedig verloopt. Vastge-

steld kan worden dat vele gemeenten reeds een campagne hebben gevoerd dan wel bezig zijn met de voorbereiding ervan. De provincies spelen hierbij een actieve stimulerende rol. Per 15 oktober 1992 hadden ca. 250 gemeenten een lokale campagne rampenvoorlichting gevoerd. Begin dit jaar volgen nog eens ca. 330 gemeenten. Op 8 maart a.s., zo kan ik de leden van de fracties van het CDA en D66 meedelen, start de landelijke publiekscampagne. Dat betekent dat bij de start van de landelijke campagne ca. 85% van de gemeenten campagne zullen hebben gevoerd.

De landelijke campagne dient ter ondersteuning van de gemeentelijke campagnes. Als startdatum voor de landelijke campagne was in eerste instantie november 1992 genomen, met als voorbehoud dat er dan voldoende gemeenten zouden zijn gestart met hun lokale campagnes. Toen in juni 1992 bleek dat in het najaar ca. 40% van de gemeenten zou beginnen met een lokale campagne, is besloten om de startdatum van de landelijke campagne te verschuiven naar de eerdergenoemde datum 8 maart 1993.

In antwoord op vragen van de leden van de fracties van het CDA en de VVD over de modernisering van het bestaande waarschuwingstelsel, kan worden gemeld dat op 3 november 1992 een overeenkomst is gesloten tussen Binnenlandse Zaken en Siemens Nederland voor de aanleg van het nieuwe stelsel in twee proefgebieden, te weten Rotterdam-Rijnmond en Zeeland. Eind 1993 worden beide deelstelsels opgeleverd. Als deze proef succesvol verloopt, wordt opdracht verleend voor installatie van het nieuwe net in de rest van het land. Het nieuwe net zal naar verwachting eind 1996 landelijk gebruiksgereed worden opgeleverd.

Het gereserveerde tijdbeslag van vier jaar voor de realisatie is nodig om het gehele proces van lokatieplanning, lokatie(ver)werving, vergunningverlening en installatie, in voldoende (volgtijdelijke) samenhang te laten verlopen.

Ik heb de kamer inmiddels via een afzonderlijke brief nader geïnformeerd over het projectverloop en de realisatieplanning (Kamerstukken II, 1992/93, 21 516, nr. 3).

De leden van de SGP-fractie vroegen waarom noch in het wetsvoorstel noch in de toelichting aandacht wordt geschonken aan de betrokkenheid van de waterschappen. De Rampenwet regelt primair de spilfunctie van de gemeente bij de rampenbestrijding en de voorbereiding daarop. Dit laat onverlet dat andere overheden en organisaties hierbij betrokken zijn. Tijdens de parlementaire behandeling van het voorstel voor de Rampenwet is hierover destijds het volgende opgemerkt. Door het leggen van het opperbevel in handen van de burgemeester ingevolge artikel 11 van de Rampenwet wordt onder meer bereikt dat de burgemeester in staat wordt gesteld met andere bestuursorganen (zoals waterschappen) en particuliere organisaties vooraf de nodige regelingen inzake coördinatie en bijstand te treffen (Kamerstukken II, 1980/81, 16 978, nr. 3, blz. 13). Een waterschap kan daarnaast in rampsituaties bij bedrijven met (mogelijk) nadelige gevolgen voor het milieu een specifiek belang hebben bij een onverwijld mededeling door het bevoegde milieuvergunningverlenende gezag van de relevante aan dit gezag verstrekte gegevens. Uit hoofde van de Wet milieubeheer is het tot vergunningverlening bevoegde gezag gehouden het waterschap dan onverwijld te informeren. De burgemeester heeft de mogelijkheid om bij bijzondere rampsituaties, zoals bijvoorbeeld een watersnoodramp, een bestuurder of waterstaatkundige van het betrokken waterschap of de betrokken provincie of het Rijk te verzoeken de operationele leiding van de rampbestrijding op zich te nemen. Ook langs deze weg kunnen

derhalve de belangen van betrokken andere bestuursorganen of diensten in aanmerking worden genomen (Kamerstukken II, 1982/83, 16 978, nr. 5, blz. 23). De betrokkenheid van de waterschappen gaat naar mijn mening echter niet zo ver dat zij zouden moeten worden genoemd bij die instanties die ingevolge de voorgestelde artikelen 2a en 11a in alle gevallen – dus ook in al die gevallen waarin de belangen van de waterschappen geen rol spelen – geïnformeerd dienen te worden.

Het overleg met de Unie van Waterschappen heeft geleid tot betrokkenheid van de waterschappen bij de realisatie en de actualisering van het gemeentelijke rampenplan. Voorts heeft het overleg met de Unie geresulteerd in afvaardiging van een deelnemer van de Unie in het Ondersteuningsteam Planvorming Rampenbestrijding. Daarnaast is bij dit overleg ook mijn collega van Verkeer en Waterstaat betrokken. Thans beschikken nagenoeg alle waterschappen over een verbinding met het Nationale Noodnet.

Een ander resultaat is terug te vinden in het begin 1992 gepubliceerde rapport «Het waterschap en de rampen- en ongevallenbestrijding» van de Unie. Mede op basis van adviezen van mijn kant bevat dit rapport een raamwerk om een calamiteitenplan op te stellen, dat is afgestemd op de bestaande bestuurlijke- en operationele organisatie van de rampenbestrijding. Dit rapport is ter informatie naar alle waterschappen en naar alle gemeentelijke en regionale brandweercommandanten verstuurd. Daarna is door de Unie van Waterschappen in drie regionale bijeenkomsten met praktijkvoorbeelden en met inbreng van de brandweer een stevige aanzet gegeven om tot daadwerkelijke afstemming in de planvorming over te gaan. Na deze drie regionale bijeenkomsten is een breed bestuurlijk congres gehouden om deze afstemming ook op bestuurlijk niveau gestalte te laten krijgen. Een ander resultaat is de participatie van de Unie van Waterschappen in de Coördinatie Commissie Oefenbeleid, waarvan het voorzitterschap bij Binnenlandse Zaken ligt. Op de jaarvergadering van de Unie van Waterschappen op 16 november 1992 is door de waterschappen nogmaals bevestigd dat zij op de terreinen van bestuurlijke vernieuwing en openbare veiligheid vanuit hun wettelijk vastgelegde taken hun bijdrage zullen leveren.

De leden van de GPV-fractie vroegen om aandacht voor de bestuurlijke lasten die voortvloeien uit de informatieplicht aan de Commissaris der Koningin en aan de minister. Zij vroegen zich af of het belang van deze dubbele informatieplicht wel opweegt tegen de kosten. De Commissaris der Koningin is in zijn provincie belast met de zorg voor de openbare veiligheid. Zo nodig moet hij voorzien in intergemeentelijke coördinatie en in bijstand. Uit dien hoofde is het van essentieel belang dat hij goed en tijdig wordt geïnformeerd. De Minister van Binnenlandse Zaken heeft op rijksniveau de eindverantwoordelijkheid en behoefte om die reden de nodige informatie. Daarnaast verplichten de richtlijnen het rijk tot het informeren van een andere betrokken staat. Met het vorengaande heb ik willen aangeven dat naar mijn mening het belang van de zogenoemde dubbele informatieplicht opweegt tegen de bestuurlijke lasten.

Als het gaat om voorlichting aan de eigen bevolking, zo kan ik de leden van de SGP-fractie antwoorden, is steeds de gemeente in beginsel verantwoordelijk. Ook als de ramp gemeentegrensoverschrijdend is, dat wil zeggen in het geval dat de ramp in een andere gemeente gevolgen kan hebben of heeft. Een uitzondering bestaat als het gaat om ernstige rampen met stralingsgevaar, de zogenaamde categorie A ongevallen. In dat geval is het Rijk verantwoordelijk voor de voorlichting.

Uiteraard dient voor onderlinge afstemming in de informatie door de aangrenzende gemeentebesturen zorg te worden gedragen. Hierover kunnen en moeten van te voren afspraken worden gemaakt.

De uitvoeringsmaatregel zal in een dergelijke regeling voorzien.

De leden van de GPV-fractie vroegen of het wetsvoorstel voldoende mogelijkheden biedt voor die gevallen waarin de psychologische en maatschappelijke reikwijdte van een ramp coördinatie van de voorlichting op een hoger bestuursniveau noodzakelijk maakt.

Een dergelijke situatie heeft zich voorgedaan tijdens de ramp met Tsjernobyl waar voorlichting op rijksniveau geboden was. Ook toen bleek de Rampenwet hieraan niet in de weg te staan. Wel bleek toen dat de coördinatie tussen de departementen onderling verbetering behoefde. Dit vond zijn vervolg in de totstandkoming van het Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding (Kamerstukken II, 1988/89, 21 015, nr. 3) alsmede in de instelling van de interdepartementale Commissie VORAMP.

De leden van de SGP-fractie vroegen om concrete voorbeelden van situaties waarin actieve voorlichting van het gemeentebestuur kan worden verwacht. De verschillende situaties kunnen worden onderscheiden in situaties waarin geen specifieke risico's gelden maar meer algemene dreigingen worden voorzien. Daarnaast zijn er situaties waarin sprake is van een concrete dreiging bijvoorbeeld een post-Seveso bedrijf zoals DSM en AKZO, de kans op stralingsgevaar als gevolg van de nabijheid van een kerncentrale zoals bij Borssele en Doel, het vrijkomen van genetisch gemodificeerde micro-organismen en het vrijkomen van gevaarlijke stoffen in verband met het vervoer ervan.

Ik onderschrijf de opvatting van de leden van de fractie van de PvdA dat moet worden voorkomen dat het bestuurlijk handelen geblokkeerd wordt door de angst een bepaalde calamiteit als ramp te definiëren. Bij de bestrijding van ongevallen is inderdaad gebleken dat een gemeentebestuur een situatie liever niet als een ramp presenteert. De aarzeling bij bestuurders om een ongeval een ramp te noemen houdt verband met de psychologische lading die het het begrip «ramp» bij de bevolking heeft. Op zich zou deze aarzeling geen probleem geven, als niet ook vele bestuurders in de veronderstelling zouden verkeren dat een ongevalssituatie door hen expliciet tot ramp moet worden verklaard, voordat zij gebruik mogen maken van de bevoegdheden die de Rampenwet hen geeft. Deze veronderstelling zal naar alle waarschijnlijkheid zijn terug te voeren tot de Wet rampenplannen (Stb. 1981, 384) waarin was geregeld dat een burgemeester, voordat hij het opperbevel bij de rampbestrijding op zich mag nemen, eerst een rampverklaring moet afgeven. In 1985 is bij de inwerkingtreding van de Rampenwet deze voorwaarde komen te vervallen. Sindsdien kan een burgemeester ermee volstaan zich een oordeel te vormen over de vraag of zich in zijn gemeente gebeurtenissen voordoen of dreigen voor te doen die in artikel 1 van de Rampenwet als ramp zijn gedefinieerd. Vervolgens dient hij over te gaan tot het treffen van concrete maatregelen als het bijeenroepen van een beleidsteam dat de bestrijding van de ramp coördineert, en dient hij daaraan leiding te geven. Getracht wordt op cursussen en conferenties over rampenbestrijding het misverstand dat een rampverklaring voorwaarde is om de bevoegdheden op grond van de Rampenwet te kunnen uitoefenen, weg te nemen. Daarnaast wordt, zoals reeds is vermeld, thans mede naar aanleiding van de ervaringen bij een aantal recente rampen en zware ongevallen in ons land bezien of de Rampenwet wellicht aanpassing behoeft. In dat kader zal ook de definitie van ramp in artikel 1 onder de loupe worden genomen.

Het heeft mij verheugd dat de leden van de VVD-fractie konden instemmen met het voorstel dat de informatieverstrekking aan andere staten door de Minister van Binnenlandse Zaken geschiedt. De opmerking in de memorie van toelichting dat dit uit staatsrechtelijk

oogpunt de voorkeur verdient boven verstrekking door de gemeente, vloeit voort uit de gedachte dat de informatie op hetzelfde niveau zal moeten worden verstrekt als het niveau waarop de informatie wordt ontvangen. Omdat de informatie aan andere staten aan de regering als vertegenwoordiging van die staten moet worden verstrekt, zal op grond van die gedachte de verstrekking vanuit Nederland ook op regeringsniveau dienen te geschieden. In dit verband wil ik ook ingaan op de vraag van de leden van de GPV-fractie waarom allerlei regelingen andere bewindslieden belasten met het verschaffen van informatie aan een andere staat. De ratio die hieraan ten grondslag ligt is dat elke regeling die minister aanwijst wiens primaire verantwoordelijkheid in het geding is.

De SGP-fractie heeft gevraagd om een nadere toelichting over de wijze waarop internationale afstemming plaats vindt met betrekking tot risicovolle objecten in grensstreken. Met name worden daarbij kerncentrales genoemd.

Als nadere invulling van de internationale verplichting van staten om elkaar te informeren inzake stralingsrisico's (IAEA-verdrag) vindt bij de voorbereiding van de rampbestrijdingsplannen voor de kerncentrales van Doel en Emsland afstemming plaats met respectievelijk België en Duitsland. Hiertoe zijn ambtelijke werkgroepen ingesteld waarin vertegenwoordigers van Nederland en België respectievelijk Duitsland zitting hebben. Daarbij zijn ook vertegenwoordigers van de verantwoordelijke lokale autoriteiten betrokken.

In dit verband worden nadere afspraken gemaakt over de alarmering, technische informatie-uitwisseling en de voorbereiding en uitvoering van maatregelen bij een kernongeval.

Voor wat betreft het onderdeel oefenen kan ik u mede delen dat dit jaar een Nationale Stafoefening Kernongevallenbestrijding zal worden gehouden voor de kerncentrales bij Doel in België. Aan deze oefening zullen eveneens Belgische autoriteiten deelnemen.

Momenteel wordt door Binnenlandse Zaken in samenwerking met het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer een structureel Opleidings- en Oefenplan in het kader van het Nationale Plan voor de Kernongevallenbestrijding voorbereid. Hierin zal een planning voor te houden oefeningen op de verschillende lokaties in de komende jaren worden opgenomen.

Ook over risicovolle objecten anders dan kerncentrales vindt bilateraal overleg plaats mede in het licht van de bijstandsverdragen die met België en Duitsland zijn gesloten.

In antwoord op de vraag van de leden van de GPV-fractie naar het stadium van de met Duitsland gesloten overeenkomst inzake wederzijdse bijstandsverlening, kan ik mededelen dat zowel in ons land als in Duitsland is voldaan aan de constitutionele vereisten voor inwerking-treding. Nadat tussen beide landen overeenstemming is bereikt over uitzonderingen op het in de overeenkomst neergelegde gesloten-beurzenbeginsel, kan de overeenkomst in werking treden. Dit zal naar verwachting begin dit jaar het geval zijn.

De vraag van de leden van de SGP-fractie of de regeling dat een aangrenzende staat kan participeren in de besluitvorming betreffende de milieuvergunning wederkerig is, kan ik bevestigend beantwoorden. Ingevolge de post-Sevesorichtlijn en de implementatie daarvan in de nationale wetgevingen geldt deze regeling voor alle Lid-Statens.

De leden van de fracties van CDA en D66 hadden behoefte aan meer inzicht in de aard en de omvang van de eisen die bij de voorgenomen algemene maatregel van bestuur worden gesteld aan de informatieverschaffing.

In de concept-amvb worden met name eisen gesteld aan de

zogenaamde preventieve voorlichting door burgemeester en wethouders aan de bevolking. Deze informatie moet permanent voor het publiek toegankelijk zijn. Burgemeester en wethouders moeten in ieder geval inzicht verschaffen in de oorsprong van een mogelijke ramp, de omvang ervan en de te verwachten gevolgen voor de bevolking en het milieu. Tevens moeten zij de bevolking informeren over:

- de wijze waarop de bevolking bij een ramp wordt gewaarschuwd, op de hoogte gehouden en beschermd;
- de maatregelen die de bevolking bij een ramp dient te treffen;
- gegevens over de te volgen gedragslijn;
- het gemeentelijke rampenplan.

De bevolking moet in de gelegenheid worden gesteld aanvullende informatie op te vragen.

Zoals bekend zijn er zogenaamde post-Sevesobedrijven waarvoor een rapport inzake de externe veiligheid moet worden opgesteld ingevolge het Besluit risico's zware ongevallen (Stb. 1988, 432). De informatie over deze categorie bedrijven kan en moet ook specifiekere zijn. Zo moet de bedrijfslocatie worden aangegeven, de naam van de vergunninghouder, de gevaarlijke stoffen die in het geding zijn en de risico's die zij opleveren.

Een ramp waarbij zich stralingsgevaar kan voordoen en die in beginsel op gemeentelijk niveau kan worden bestreden is een zogenaamd categorie B ongeval. Ook aan de preventieve informatie over een dergelijke ramp worden extra eisen gesteld. Deze informatie moet basiskennis over radioactiviteit omvatten alsmede de verschillende in aanmerking genomen gevallen van stralingsgevaar.

De eisen aan de informatieverschaffing ten tijde van een dreigende ramp zijn de volgende:

- de burgemeester moet de bevolking informeren en instrueren;
- indien voldoende tijd beschikbaar is moeten de informatie en instructies worden aangevuld met een herhaling van de basiskennis over de aard van het dreigende gevaar en de gevolgen daarvan voor mens en milieu.

De informatieverschaffing aan de bevolking ten tijde van een ramp zal in ieder geval de volgende gegevens moeten omvatten:

- specifieke gegevens over de zich voordoende ramp met name over de oorsprong, de omvang en de te verwachten gevolgen voor de bevolking en het milieu, alsmede over het te verwachten verloop van de ramp;
- de wijze waarop de bevolking op de hoogte wordt gehouden;
- maatregelen die de bevolking dient te treffen om de schadelijke gevolgen van de ramp zoveel mogelijk te beperken en de te volgen gedragslijn;
- indien nodig speciale instructies voor bepaalde bevolkingsgroepen.

Deze informatie dient zo spoedig mogelijk en bij herhaling te worden verschaft.

Verscheidene fracties vroegen in dit verband om een nadere omschrijving van de begrippen «op passende wijze informatie verstrekken» en «passende tussenpozen». Ik zal eerst ingaan op de omschrijving van «op passende wijze». Vervolgens zal ik het begrip «passende tussenpozen» behandelen.

De wijze waarop informatie wordt verstrekt moet zodanig zijn dat in redelijkheid kan worden gezegd dat de gemeente zich naar behoren van haar taak om informatie te verschaffen heeft gekweten. Maatstaf hierbij is wat redelijkerwijs mag worden verwacht van een goed bestuurder gelet op de stand van wetenschap en techniek. De gekozen methode moet zodanig zijn dat de eigen bevolking daadwerkelijk wordt bereikt. Tevens moet de informatie daadwerkelijk worden overgedragen.

Zoals in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel is vermeld is

er uitdrukkelijk voor gekozen hiervoor geen nadere eisen in de regelgeving op te nemen. Wel is door mij in het kader van het project Voorlichting bij Rampen nagegaan welke instrumenten hiervoor gehanteerd kunnen worden. Op basis hiervan is materiaal ontwikkeld, dat tegen kostprijs aan gemeenten ter beschikking wordt gesteld.

In de voorgenomen uitvoeringsmaatregel wordt invulling gegeven aan «passende tussenpozen». Voor de herhaling van de informatie over het basisscenario hoe te handelen ten tijde van een acute ramp wordt een termijn van een jaar voorgesteld. Met andere woorden: jaarlijks zal een gemeente de boodschap «als de sirene gaat etc.» onder de aandacht van de bevolking moeten brengen.

Voor de preventieve informatieverschaffing over alle ramptypen is aansluiting gezocht bij de termijn die genoemd wordt voor het rapport inzake de externe veiligheid in het Besluit risico's zware ongevallen. Dit betekent dat een termijn van ten hoogste vijf jaren wordt voorgesteld. Burgemeesters en wethouders kunnen deze termijn verkorten indien naar hun oordeel ontwikkelingen in de kennis over de veiligheid, de kennis over de beoordeling van risico's en over een doelmatige rampbestrijding hiertoe nopen.

De leden van de D66-fractie vroegen of in de uitvoeringsmaatregel ook bepalingen voorkomen over de inzet van lokale media. De vraag van de leden van de VVD-fractie op welke wijze ik de gemeenten ertoe wil bewegen een informatiekanaal te maken sluit hierop aan. Mijn antwoord hierop is dat ik niet voornemens ben dit nader te regelen. Zoals eerder is uiteengezet is het aan de gemeente overgelaten om concreet invulling te geven aan de wijze waarop zij de voorlichting aan de bevolking wil uitvoeren. Wel is door Binnenlandse Zaken in samenwerking met de Rijksvoorlichtingsdienst en het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en de Stichting ROOS, zijnde een overkoepelende organisatie van de regionale omroepen, een model van een convenant aangereikt aan de mede-overheden. In dit convenant worden afspraken gemaakt over de inzet van de regionale omroep bij de rampenvoorlichting. Dergelijke afspraken met de media dienen, dit in antwoord op een vraag van de leden van de GPV-fractie, uiteraard in de gemeentelijke plannen te worden verwerkt. Verdergaande garanties voor tijdige en adequate berichtgeving dan het van te voren maken van deugdelijke afspraken met de media en deze te beoefenen kunnen mijns inziens niet worden gegeven.

Overigens kan ik de leden van de VVD-fractie mededelen dat een vrij groot aantal gemeenten voorzieningen heeft getroffen om de bevolking via kabel-tv en videotext te informeren over (dreigende) rampen.

De leden van de VVD-fractie waren van mening dat de voorgestelde termijn van twee jaar voor de gemeente om aan de verplichtingen te voldoen te lang was. Te meer daar al vanaf 1985 een rampenplan had moeten worden vastgesteld. De leden van de D66-fractie daarentegen vroegen zich af of de termijn van twee jaar wel haalbaar is. Die haalbaarheid hangt nauw samen met de omvang van de verplichtingen die in de uitvoeringsmaatregel zullen worden neergelegd. Daarnaast, zo stelden zij vast, bestaat er nog steeds een achterstand in de planvorming bij gemeenten. Het is, aldus de leden van de D66-fractie, zaak eerst deze achterstand weg te werken.

Verscheidene fracties vroegen ten slotte naar de stand van zaken bij het wegwerken van de achterstand in de planvorming.

Inderdaad bestaat er een nauwe samenhang tussen de planvorming en het voorlichten van de bevolking. Wil een gemeente haar campagne starten dan zal de planvorming in orde moeten zijn. Op dit moment kan worden vastgesteld dat gemeenten, mede dank zij de inspanningen van provincie, regio's en het Ondersteuningsteam Planvorming Rampenbe-

strijding (OPR) druk doende zijn de achterstand in de planvorming weg te werken. Zo is de achterstand in het aantal rampenplannen op de laatste peildatum van 7 januari 1993 op een 14-tal plannen na weggewerkt. Voor wat betreft het aantal post-Seveso rampbestrijdingsplannen kan ik u melden dat er op 14 december 1992 voor een kleine 60% van de bedrijven een plan is gemaakt. Door de grotere (technische) complexiteit van een post-Seveso rampbestrijdingsplan verloopt de inhaalslag trager dan bij de rampenplannen. Een groot aantal gemeenten ervaart de complexiteit van de materie als een grote hindernis. Ter ondersteuning heb ik in 1992 voor hen met medewerking van de Rijksbrandweeracademie en met bijdrage van het OPR een workshop georganiseerd. Deze workshop heeft aan zijn doel beantwoord, namelijk het overdragen van relevante kennis en ervaring en het creëren van een netwerk. Daarom zal ik dit jaar wederom dergelijke workshops organiseren. Voorts zal op mijn verzoek het OPR de achterblijvende gemeenten actief benaderen en niet meer volstaan met de tot nog toe gevolgde passieve werkwijze. Het OPR zal op 1 oktober 1993 haar werkzaamheden beëindigen. Ik verwacht dat op dat tijdstip de achterstand in het aantal rampbestrijdingsplannen voor post-Seveso bedrijven grotendeels zal zijn weggewerkt.

Uiteraard, zo kan ik de leden van de D66-fractie mededelen, zal over de planvorming, ook ten aanzien van voorlichting, niet alleen met aangrenzende gemeenten afstemming dienen plaats te vinden. Het is van groot belang dat tevens met het betrokken bedrijfsleven ter zake afstemming plaatsvindt. Zoals bekend dienen bedrijven ingevolge de Arbeidsomstandighedenwet de nodige voorbereidingen te treffen met het oog op mogelijke ongevallen in hun bedrijf. Voorts maakt een dergelijke zorgplicht vaak ook deel uit van voorwaarden die aan een vergunning worden verbonden. Afstemming met externe hulpverleningsdiensten zoals brandweer, politie, GGD en ambulancediensten is hierbij noodzakelijk. Hier ligt ook een eigen verantwoordelijkheid voor het bedrijfsleven. Het is immers zo dat gemeentelijke plannen slechts op deugdelijke wijze kunnen worden ontwikkeld en beoefend indien alle betrokkenen, derhalve met inbegrip van bedrijven, actief participeren en de benodigde informatie inbrengen. Daarbij is het noodzakelijk dat gemeenten en bedrijven elkaar in een zo vroeg mogelijk stadium bij de ontwikkeling van hun plannen en de beoefening daarvan betrekken.

Ik heb – anders dan de leden van de fractie van de PvdA – geen aanleiding te veronderstellen dat gemeenten de in de voorgestelde artikelen 2a en 11a opgenomen informatieplicht tegenover de rijksoverheid naast zich neer zullen leggen. In het overgrote deel van de gevallen voeren gemeenten de hen bij wet opgelegde verplichtingen loyaal uit. In die zeer spaarzame gevallen dat dit niet aanstonds na invoering van een verplichting geschiedt, berust dit doorgaans niet op onwil, doch op het ontbreken van voldoende vermogen om aan de verplichting gevolg te geven. Dit verklaart dan ook in belangrijke mate de achterstand die gemeenten bij het opstellen van rampbestrijdingsplannen hebben.

Gelet op de verklaring van deze achterstand zie ik voor het wegwerken daarvan meer in een stimuleringsprogramma, zoals dat met betrekking tot de planvorming voor bestuurders en operationele diensten is opgezet, dan in het opnemen in de wet van sancties. De achterstand betreffende rampenplannen is, zoals ik hierboven reeds opmerkte, thans vrijwel geheel weggewerkt. Aan de in het wetsvoorstel opgenomen informatieplicht tegenover de rijksoverheid is gemakkelijker uitvoering te geven dan aan de verplichting een rampenplan of rampbestrijdingsplan op te stellen. In het licht hiervan heb ik er voldoende vertrouwen in dat gemeenten deze plicht zonder enige stimulering zullen uitvoeren. Dit vertrouwen is versterkt door het feit dat thans reeds vele gemeenten

bezig zijn de bevolking te informeren over de rampen die haar kunnen treffen, de maatregelen die genomen zijn ter voorkoming en bestrijding daarvan en de bij deze rampen te volgen gedragslijn. Zoals elders in deze nota al is vermeld, zal naar verwachting ongeveer 85% van de gemeenten begin dit jaar reeds een voorlichtingscampagne hebben gevoerd. Derhalve ruim voor het moment waarop uiterlijk de informatieverplichting, bedoeld in artikel 2a, voor de eerste maal zal moeten zijn uitgevoerd. De informatie die in het kader van een dergelijke campagne wordt gegeven, vormt de basis voor de informatie die aan de rijks-overheid moet worden verstrekt om haar in staat te stellen aangrenzende staten van voldoende informatie te voorzien. Tegen de achtergrond van deze overwegingen heb ik – anders dan de D66-fractie wellicht veronderstelt – aan voorstellen voor een doelmatiger sanctiebeleid geen behoefte.

Daarnaar gevraagd door de leden van de D66-fractie, kan ik mededelen dat ik de Inspectie Brandweezorg en Rampbestrijding heb opgedragen na te gaan in hoeverre door de gemeenten uitvoering wordt gegeven aan het door mij ontwikkelde oefenbeleid. Ik onderschrijf de opvatting van deze leden dat het hebben van een plan op zich niet voldoende is. Het voortdurend bijwerken van de plannen, actuele telefoonlijsten evenals het houden van oefeningen zijn essentiële elementen voor een goede voorbereiding op de bestrijding van rampen. Bij de ondersteuning die door Binnenlandse Zaken wordt verleend aan de gemeenten bij het vaststellen van plannen wordt dit steeds benadrukt.

De leden van de PvdA-fractie kan ik mededelen dat in verreweg de meeste gevallen (ruim 90%) risicovolle bedrijven naast een arbeidsveiligheidsrapport (AVR) tevens een rapport inzake de externe veiligheid (EVR) moeten kunnen overleggen.

Op dit moment hebben zes risicovolle bedrijven die wel een EVR-plicht hebben geen AVR-plicht. Bij het opstellen van een AVR wordt de veiligheidssituatie per installatie en niet per bedrijf zoals bij het EVR in beeld gebracht. In dit verband wil ik tevens ingaan op hun vraag of een herwaardering van categorieën van risicovolle bedrijven noodzakelijk is daar waar door recente calamiteiten de risico's voor burgers zijn aangetoond. De termen van paragraaf 3 van het Besluit risico's zware ongevallen (Stb. 1988, 432) zijn gelijk aan die van artikel 5 van de post-Sevesorichtlijn. Op dit moment wordt een fundamentele herziening van deze richtlijn voorbereid. Bij de implementatie hiervan zal te zijner tijd tevens worden bezien of uitbreiding van de werkings sfeer van het eerdergenoemde besluit ten opzichte van de richtlijn nodig en mogelijk is. Overigens is het niet zo dat slechts post-Sevesobedrijven onder de werking van het huidige wetsvoorstel zullen vallen. Zoals ik hierboven reeds heb gezegd geldt de voorgestelde regeling voor alle ramptypen.

De leden van de CDA-fractie vroegen naar de ervaringen met de bereidheid van bedrijven om relevante bedrijfsgegevens te verstrekken ten behoeve van de voorbereiding op rampenbestrijding. Voor zover mij bekend is deze bereidheid bij de bedrijven aanwezig. En zeker bij de risicovolle bedrijven. Mij is tot op heden niet gebleken dat bedrijven geen of onvoldoende medewerking hebben verleend op dit terrein.

Ik heb – dit in antwoord op vragen van leden van de fracties van de VVD en D66 – geen reden te twifelen aan de bereidheid van bedrijven om, zo nodig, ook eventuele vertrouwelijke gegevens aan de gemeenten door te geven. Ik baseer die mening op de volgende gronden. In de eerste plaats geldt voor gemeenteambtenaren aan wie vertrouwelijk gegevens zijn verstrekt, op grond van artikel 26 van de Rampenwet ten aanzien van deze gegevens een geheimhoudingsplicht. Ook uit artikel 10, eerste lid, onder c, van de Wet openbaarheid van bestuur (Stb. 1991,

703) vloeit voort dat bedrijfs- en fabricagegegevens die vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld, niet aan derden worden versterkt. Los van deze overwegingen twijfel ik er niet aan dat het mogelijk zal zijn de bevolking op adequate wijze te informeren zonder daarbij vertrouwelijk verstrekte gegevens prijs te geven. Ik acht de kans dat een bedrijf bepaalde vertrouwelijke gegevens niet zal willen verstrekken, om deze redenen vrijwel nihil. Mocht een bedrijf daartoe toch niet willen overgaan, dan zal, nadat uiteraard eerst de weg van overreding is geprobeerd, als ultimium remedium het instrument van bestuursdwang kunnen worden gebruikt. Het wetsvoorstel voorziet er bovendien in, onder verwijzing naar artikel 11b, tweede lid, dat – al dan niet vertrouwelijke gegevens die reeds op grond van andere voorschriften, zoals hoofdstuk 17 van de Wet milieubeheer, zijn verschaft of kunnen worden verkregen, niet nogmaals behoeven te worden verschaft. Deze voorziening zal naar ik verwacht, bijdragen aan de bereidheid van bedrijven de voor het overige benodigde gegevens te verschaffen.

De leden van de VVD-fractie vroegen of er reeds overleg bestaat tussen overheid en bedrijfsleven ten aanzien van maatregelen om burgers optimaal te informeren. Dit overleg bestaat. Zo is in samenwerking met het bedrijfsleven door Binnenlandse Zaken een voorlichtingsbrochure ontwikkeld. Het voornemen bestaat dit overleg nog meer te structureren.

De leden van de PvdA-fractie vroegen hoe met betrekking tot het relatief nieuwe terrein van de biotechnologie, kan worden bevorderd dat individuele burgers en bedrijven zich met relevante informatie spontaan tot de betreffende overheid wenden. Naar mijn oordeel kan dit langs een viertal wegen:

1. appèl op de eigen verantwoordelijkheid voor een veilige samenleving;
2. bevorderen van het risicobewustzijn;
3. bevorderen van het vertrouwen over en weer;
4. het voeren van een permanente dialoog.

Spontaan informatie aan de overheid overdragen vooronderstelt in ieder geval dat aan een aantal randvoorwaarden is voldaan. Deze zijn onder meer dat er sprake is van onderling vertrouwen tussen betrokkenen. Zo zal duidelijk moeten zijn voor burger en bedrijf wie bij de overheid belast is met de zorg voor de (voorbereiding op) rampenbestrijding ook als het gaat om biotechnologie. Daarnaast zullen zowel burgers als bedrijven overtuigd moeten zijn van de noodzaak en de wenselijkheid van het leveren van hun eigen bijdrage aan een veiliger samenleving. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt immers niet alleen bij de overheid, maar ook bij burgers en bedrijven. Over en weer elkaar voeden met relevante informatie is noodzakelijk. De overheid zal duidelijk moeten maken dat slechts door goede samenwerking ook met burgers en bedrijven de rampenbestrijding doelmatig kan worden voorbereid, respectievelijk uitgevoerd. Ten slotte zal de overheid zichtbaar moeten maken dat met de informatie die haar door burger en bedrijf is verschaft ook daadwerkelijk iets wordt gedaan.

Ten aanzien van de bedrijven en instellingen die onder de regeling voor genetisch gemodificeerde micro-organismen zullen vallen kan ik de leden van de GPV-fractie mede delen dat het hier gaat om elke natuurlijke of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor handelingen, die ingevolge het Besluit genetisch gemodificeerde organismen Wet milieugevaarlijke stoffen (Stb. 1990, 53) zijn ingedeeld in categorie B, met organismen die zijn ingedeeld in groep II. Deze indeling is in het kader van dat besluit geregeld overeenkomstig richtlijn 90/219/EEG inzake het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen.

Bij de lokale campagnes wordt veelal gebruik gemaakt van het

materiaal dat in het eerdergenoemde project is ontwikkeld. Bij de ontwikkeling van dit materiaal is vooruitgelopen op de verplichtingen die in de uitvoeringsmaatregel aan de informatie worden gesteld. Dit was mogelijk omdat de eisen aan de informatie aan de bevolking ontleend zijn aan de richtlijnen van de Europese Gemeenschappen.

Op deze wijze is er materiaal ontwikkeld voor gemeenten zonder een bijzonder risico en met bijzondere risico's, zoals een post-Seveso bedrijf of de kans op stralingsgevaar.

De leden van de CDA-fractie vroegen om een overzicht van de gemeenten waarvoor aanvullend voorlichtingsmateriaal is ontwikkeld ingevolge de richtlijnen 82/501/EEG en 89/618/Euratom. De gemeenten die in het bijzonder betrokken zijn bij de voorlichting over stralingsrisico's betreffen de gemeenten die betrokken zijn bij stralingshygiënische maatregelen die worden voorbereid in de rampbestrijdingsplannen ingevolge het Nationaal Plan Kernongevallenbestrijding. Deze rampbestrijdingsplannen worden voorbereid voor de kerncentrales van Borssele, Dodewaard, Doel (België) en Emsland (Duitsland). Het betreft de volgende gemeenten:

Kerncentrale Borssele: alle gemeenten in de provincie Zeeland.

Kerncentrale Dodewaard: de gemeenten Dodewaard, Valburg, Beuningen, Druten, Echteld, Heteren, Kesteren, Wageningen, Wijchen.

Kerncentrales Doel: Ossendrecht, Huybergen, Woensdrecht, Putte, Halsteren, Nieuw-Vossemeer, Steenbergen, Wouw, Roosendaal en Nispen, Rucphen en Zundert.

Kerncentrale Emsland: Denekamp, Ootmarsum, Tubbergen, Oldenzaal, Weerselo, Losser, Schoonebeek en Emmen.

Bij de post-Seveso-richtlijn gaat het thans om de volgende gemeenten waarvoor aanvullend voorlichtingsmateriaal is ontwikkeld:

Vleuten-de Meern, Apeldoorn, Arnhem, Putten, Elst, Ede, Tiel, Scherpenzeel, Nijmegen, Zutphen, Kesteren, Klundert, Bergen op Zoom/Halsteren, Budel, Roosendaal/Nispen, Ravenstein, Hengelo, Stad Delden, Ommen, Dalfsen, Staphorst, Terneuzen, Borsele, Vlissingen, Rotterdam, Zwijndrecht, Delft, Dordrecht, Vlaardingingen, Spijkenisse, Amsterdam, Velsen, Wieringermeer, Weert, Geleen/Stein/Beek/Sittard, Roermond, Venlo, Delfzijl, Hoogezand-Sappemeer en Winschoten.

Binnenlandse Zaken heeft in samenwerking met het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en met de chemische industrie, een brochure voor de provincie Zeeland ontwikkeld waarin aanvullende informatie wordt gegeven zoals bedoeld in de post-Seveso-richtlijn en in de richtlijn inzake stralingsgevaar. Zeeland is gekozen vanwege de aanwezigheid van inrichtingen die onder beide richtlijnen vallen. De brochure bevat twee bijzondere delen, te weten één over post-Seveso bedrijven en één over stralingsgevaar. Deze folder is inmiddels gebruikt bij de voorlichtingscampagne die in de gehele provincie gecoördineerd heeft plaatsgevonden.

Deze brochure is zo opgezet dat delen hiervan gebruikt kunnen worden door andere gemeenten bij hun voorlichtingscampagne.

Gesteld kan worden derhalve dat, vooruitlopend op de wettelijke verplichtingen, de meeste gemeenten reeds anticiperend aan het werk zijn gegaan. Hierdoor is druk gecreëerd op de eigen planvorming. In de plannen moet een uitgewerkt deelplan voorlichting worden opgenomen. De verwerking van deze plannen alsmede de afstemming van de plannen op die van aangrenzende gemeenten kunnen naar mijn mening binnen twee jaar gerealiseerd worden.

De kosten van de speciale brochures die zijn ontwikkeld voor gemeenten met risicovolle inrichtingen en/of inrichtingen met stralingsgevaar zijn afhankelijk van de oplage en daarmee van de omvang van de gemeente. Om kleine gemeenten niet op hoge kosten te jagen heeft

Binnenlandse Zaken een maximum bedrag van f 0,85 per brochure (dat is ca. f 0,35 per inwoner) vastgesteld. Bij bestelling vóór 1 september 1992 bedroegen de maximum kosten f 0,50 per brochure. Binnenlandse Zaken neemt eventuele meerkosten voor haar rekening.

Zoals eerder vermeld in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel bedragen de kosten voor de gemeenten van een basisvoorlichtingspakket (bestaande uit brochure, bewaarkaart en sticker) f 0,33. Dat is ca. f 0,13 per inwoner, zijnde de drukkosten van het materiaal. Binnenlandse Zaken heeft de ontwikkelingskosten voor haar rekening genomen. Daar komen voor de gemeenten nog de distributiekosten bij. In veel gemeenten zijn, zo blijkt in de praktijk, de distributiekosten vrijwel nihil, omdat het voorlichtingspakket meegaat met een gemeenteblad dat periodiek huis-aan-huis wordt verspreid. Bij afzonderlijke verspreiding door bijv. de PTT bedragen de kosten ca. f 0,17 voor het voorlichtingspakket, dat is ca. f 0,07 per inwoner.

Het ligt zoals de GPV-fractie veronderstelt, inderdaad niet in de bedoeling dat Binnenlandse Zaken na 1993 kosten maakt voor de rampenvoorlichting door de gemeenten. De kosten die de gemeenten in de toekomst moeten maken zijn de zelfde als de meeste gemeenten thans reeds maken: f 0,13 per inwoner, exclusief distributiekosten.

De leden van de SGP-fractie vroegen of de gemeentelijke uitgaven die met de voorlichting gemoeid zijn het gevolg zijn van de onderhavige wetswijziging of dat de gemeenten deze voorlichting met de daaraan verbonden kosten ook zonder deze wetswijziging hadden moeten verzorgen. Tevens vroegen zij of de minister met hen eens is dat indien sprake is van een nieuwe taak, het Rijk ingevolge artikel 2 van de Financiële Verhoudingswet gehouden is daaraan verbonden extra kosten voor de gemeenten te vergoeden. Ook de leden van de D66-fractie vroegen aandacht voor dit aspect. Naar mijn mening is er geen sprake van een nieuwe taak voor de gemeenten. Zoals ik hierboven reeds uiteen heb gezet hadden de gemeenten mijns inziens ook zonder deze wetswijziging de eigen bevolking moeten voorlichten. Ook in de memorie van toelichting heb ik reeds aangegeven dat er sprake is van een intensivering van reeds bestaande taken ingevolge de Rampenwet. Met name de artikelen 2, 3 en 7 zijn hierbij van belang.

Voor wat betreft het kostenaspect van rampenvoorlichting merk ik tot slot op dat eerst thans inzicht bestaat in de werkelijke kosten voor de gemeenten bij rampenvoorlichting nu zoveel gemeenten reeds campagne hebben gevoerd en hierbij in veel gevallen het materiaal hebben gebruikt dat door Binnenlandse Zaken is ontwikkeld. Ten tijde van het concipiëren van het wetsvoorstel kon slechts worden uitgegaan van schattingen. Om die reden is er destijds rekening mee gehouden dat de kosten aanmerkelijk hoger zouden kunnen uitvallen. In dit licht moet het veel hoger bedrag worden gezien dat door de Raad voor de Gemeentefinanciën is berekend.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales